

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 24191
Tarih: 13.03.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Depremi ardından engelli bireyler ciddi sorunlar yaşamaktadır. Enkazda arama çalışmaları sürerken ve depremin ardından oluşturulan oluşturulan çadır ve konteyner kentlerde yaşadıkları sorunlar engelli yurttaşların yaşamlarını zor devam ettirmelerine sebep olmaktadır. Deprem anında engelli olan ve yaşanan yıkımlarla birlikte uzuv ve yeti kaybı sebebiyle engelli kalan kişilerin tespiti bütünlüklü bir politika oluşturması açısından önemlidir. Eşit yurttaşlık hakkının da bir gereği olarak engellilerin güvenliği, eğitimi, beslenmesi, erişilebilirliği ve yaşam standartlarının yükseltilmesi ile yurttaşların sorunlarının araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İttüzüğün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 13.03.2023

OYA ERSOY

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

GEREKÇE

Maraş'ta meydana gelen iki büyük depremin ardından on binlerce insan hayatını kaybetmiş, on binlerce kişi yaralanmıştır. On kentte büyük yıkıma neden olan depremin ardından depremde zarar gören yurttaşların barınma, tedavi, beslenme gibi temel ihtiyaçları halen karşılanabilmiş değildir. Deprem bölgesinde yaşayan en kırılgan gruplardan biri de engelli yurttaşlardır. Yaşanan depremlerin ardından engelliler için bir afet planlamasının olmadığı da ortaya çıkmıştır. Depremin ardından engelli yurttaşlar enkazdan ya da hasarlı binalardan tek başlarına çıkamamakta, muhakkak profesyonel ekiplere ihtiyaç duymaktadır. Enkazlarda süren arama kurtarma çalışmaları sırasında ise işitme engeli bulunan yurttaşlar seslere karşılık verememiştir. Profesyonel arama kurtarma ekiplerinin bölgeye geç gitmesi ne yazık ki dezavantajlı durumda olan yurttaşların ölümüne sebebiyet vermiştir. Arama-kurtarma çalışmaları sırasında işitme engellilere, konuşma engellilere, otizmli olduğu için konuşamayan, iletişim kuramayan insanlara ve ana dili Türkçe olmayan insanlara yardım ulaşmasında ciddi sorunlar yaşanmıştır.

Deprem bölgelerinde çadırlarda kalan, evlerini kaybeden engelli yurttaşların sorunları giderilmemekte ve zorlu yaşam şartları onlar için katmerlenerek artmaktadır. Deprem bölgelerinde yaşayan engellilerin hijyen, tedavi, ilaç, hasta bezi, işitme cihazı gibi ihtiyaçlarının giderilmesi süreklilik arz etmektedir. Engellilerin çadır kentlerde yaşadığı en büyük sorunlardan biri hijyen olanaklarının yeteri düzeyde karşılanmamasıdır. Engellilerin refakatçisi olan kişiler de yakınlarını bırakamadığı için yardım dağıtma merkezlerine gidememekte ve hayati önem taşıyan ilaç, hasta bezi, mama gibi ürünlere yeteri kadar ulaşamamaktadır. Engelli yurttaşlar kıyafet ve hijyen ürünlerine fazladan ihtiyaç duyarken refakatçiler yardım toplama merkezlerinden bu ürünleri talep ederken utanma, isteyememe gibi durumlarla başbaşa bırakılmaktadır. Halihazırda yardıma ulaşmakta zorlanan refakatçiler ve engelli yakınları bir de bu tip durumlarla baş etmek zorunda kalmaktadır.

Deprem bölgesindeki çadırların yetersiz olması nedeniyle pek çok aile birlikte yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu durum otizmlı çocuklar ve yetişkinlerin yaşamında büyük zorluklara sebep olmaktadır. Otizmlı çocuklar güvenli, sessiz ve kendi alışkanlıklarını devam ettirdikleri alanlarının dışındayken kendileri güvensiz ve tehdit altında hissetmektedir. Bu tip sorunların bir nebze de olsa azaltılması için otizmlı yurttaşların aileleri ile ayrı çadırlarda yaşamasının sağlanması gerekmektedir.

Afet sonrası kurulan alanlarda engelli bireyler için ciddi bir erişebilirlik sorunu doğmaktadır. Çadır kentler engelliler açısından erişilebilirliği olan alanlar olmadığı gibi tuvalet ve duş gibi yerler de engelli yurttaşlar düşünülerek hazırlanmamaktadır. Tamamen zihinsel ve bedensel engeli bulunan kişiler için özel yataklar gerekmekte ve yine bu tip ihtiyaçlar çadır bölgelerinde sağlanamamaktadır.

Engelli yurttaşlar toplumsal hayata katılım noktasında eğitim, istihdam, sağlık ve diğer temel haklara erişimleri konusunda her zaman problemler yaşamaktadır. Eşit yurttaşlığın bir gereği olarak tüm yurttaşlara eşit şekilde sunulması gereken haklara ulaşmak engelli yurttaşlar için çoğu zaman ulaşılamaz haklar haline gelmektedir. Engellilerin hayatlarını kolaylaştıracak politikaların yetersiz olması yurttaşların sorunlarını derinleştirmektedir.

Türkiye’de 2000’lerin başında ve 2010’ların başında engellilere ilişkin araştırma yapılmıştır. Türkiye’de engelli yurttaşların sayılarına ve durumlarına ilişkin güncel bir veri bulunmamaktadır. Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Milli Eğitim

Bakanlığı'nın ayrı ayrı tuttuğu veriler de bütünlüklü bir veri çalışması olmadığı için gerçeği tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Türkiye'de yaşayan engellilerin toplumun %10'unu oluşturduğu ifade edilmektedir. Bu verilerin tutulması bu tip doğal afetler döneminde Aileye Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden özel gereksinimleri olan kişilerin bilgilerinin arama kurtarma ekiplerine bildirilmesi ve afet sonrası yurttaşların ihtiyaçlarının gerektiği şekilde karşılanması açısından da oldukça önemlidir.

Depremi ardından enkazdan kurtarma çalışmaları sırasında ve enkazda uzun süre kalmaktan kaynaklanan uzuv ve yeti kayıplarının ardından pek çok yurttaş engelli halde gelmiştir. Depremi ardından engelli olan yurttaşların akıbetinin ve tedavilerinin takip edilmesi, özellikle fiziksel ve psikolojik destek inceliyle yürütülmesi, yurttaşlarımızın bundan sonraki hayatlarını devam ettirebilmeleri açısından ciddi önem taşımaktadır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı depremin ardından engelli kalan yurttaşların verilerini açıklamalı ve yurttaşların ihtiyaçlarının karşılanması için planlama yapması gerekmektedir.

Depremler de bölgedeki engelli-engelsiz tüm bireyler üzerinde ciddi fiziksel, psikolojik ve ekonomik travma etkileri yaratmıştır. Özel gereksinimi olan yurttaşların ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu tip afet durumlarında planlama yapılması gerekmektedir. TBMM, belediyeler, sivil toplum örgütleri, meslek örgütleri ile birlikte hizmet-yardım, yeniden yapılanma, kentsel planlama ve koordinasyon süreçlerinde özel gereksinimler dikkate alınması için birlikte çalışma yürütmelidir. Engellilerin toplumda ayrımcılığa maruz kalmadan, kendi başlarına yaşayabilmelerinin sağlanacağı bir politika oluşturulması şarttır. Eşit yurttaşlık hakkının da bir gereği olarak engellilerin güvenliği, eğitimi, beslenmesi, erişilebilirliği ve yaşam standartlarının yükseltilmesi için politikalar oluşturulmalıdır. Engellilerin sorunlarının tespiti ve çözümü TBMM'nin görev ve sorumluluğundadır.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Hamur
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. D. S.
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Colhan
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kelle R.
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	H. A. S.

7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İ. S.
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	S. A. S.
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	S. K.
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye
11	RİDVAN TURAN	MERSİN	R. T.
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. K.
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Ö.
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	M. O. I.
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. A.
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Z. Ö.
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	D. C. K.
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Ö.
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Ç.
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	A. K.